

Splošne pripombe na osnutek Socialnega načrta za podnebje

Podnebne spremembe terjajo nujnost hitrega in takojšnjega ukrepanja ter zavzemanje tudi za rešitve, ki so nepriljubljene. Znanstveniki opozarjajo (<https://doi.org/10.1017/sus.2020.13>) na **razširjenost diskurzov zavlačevanja** kot so na primer diskurz perfekcionizma politik ali diskurz poudarjanja podnebne pravičnosti, pri čemer je realnost pač taka da so politike redkokdaj popolne, za vse pravične in popularne. Gre za poudarjanje negativnih strani podnebnih politik v primeru diskurzov perfekcionizma politik, ki zagovarjajo da morajo biti politike opuščene če ni konsenza; poudarjanje blagostanja, ki ga zagotavljajo fosilna goriva (čeprav je to le začasno); ter poudarjanje družbene pravičnosti, brez katere ne more biti ukrepanja. Na Inštitutu za podnebne rešitve verjamemo, da imajo ti diskurzi skupen učinek odvrčanja in onemogočitve ambicioznih podnebnih ukrepov ter so posebej neprimerni za Slovenijo, v kateri se neenakosti povečujejo, vseeno pa ostajajo na primerljivo nizki ravni vsaj po dohodkovnih kazalnikih. Hkrati imamo v Sloveniji imamo specifike neenakosti, ki izhajajo iz preteklosti – podatki npr. kažejo, da imajo starejši od 50 let v nad 90% prednost bivanja v lastni nepremičnini, v več kot polovici teh stanovanj živi samo ena oseba, hkrati pa so ta pogosto neprimerna za bivanje starejših oseb (<https://stanovalnica.si/o-sobivanju/>).

Pozdravljamo ukrepe predvidene v osnutku Socialnega načrta za podnebje in se pridružujemo pripombam podanim s strani širpe koalicije civilnodružbenih organizacij, poslanih s strani Umanotere, hkrati pa bi želeli izpostaviti nujnost premika socialno-podnebnih politik iz finančnih transferjev, spodbud in vavčerjev v zagotavljanje podpore za sprejemanje ukrepov preko **vzpostavitve struktur** potrebnih za izvajanje podnebnju prijaznih ukrepov. Tako izpostavljamo nujnost

- vzpostavitve okvira za spodbujanje večje mobilnosti prebivalcev kar se tiče bivanja, zato da se sprostijo prazne nepremičnine oz. prazni deli nepremičnin (predlog gre v smeri da se podpre **programe povezovanja za zagotovitev ustrežnejših bivanjskih rešitev starejših** - da se npr. starejše upokojujence, ki živijo sami v velikih hišah in jih niso sposobni vzdrževati, poveže z drugimi in jim ponudi ustrezne rešitve za skupnostno prebivanje, ki bi jim omogočilo bolj primerne prostore, njihove lastne pa se potem lažje celostno obnovi ali prilagodi, Humanitarček je pred časom povezal starejše v tako skupnost, obstajajo tudi drugi primeri dobrih praks);

- nujnost okrepitve že vzpostavljenih sistemov za prenove večstanovanjskih stavb, kot je vloga upravnikov, tudi preko umestitve **novih zakonskih obveznosti upravnikov** po doseganju prihrankov energije, obnov oz. deleža OVE po zgledu obvez za dobavitelje energije in javnega sektorja ter več podpore programom za ; in
- nujnost preusmerjanja večjega deleža sredstev iz finančnih podpor kot so vavčerji za nakupe novih stvari, **v podporo za popravila, spremenjene potovalne navade in izboljšanje uporabniške izkušnje javnega prevoza.**

Hkrati je nujno da se zagotovi doseganje predvidenih učinkov spodbud, da ne bo prihajalo do nepotrebnih nakupov, preprodaj ali neučinkovite porabe sredstev in sicer preko lastne udeležbe (npr. kritje stroškov nakupa z vavčerjem do 80% zneska za posamezen namen), preko nakupa imenskih vozovnic, ipd. Podobno velja za obstoječe subvencije za e-kolesa, saj kljub izjemni porabi sredstev ni opaziti učinka na terenu, npr. večjega števila e-kolesarjev, prodajalci poročajo o nakupih e-koles za prosti čas. V kolikor ne bo več sredstev namenjenih tudi izboljšanju infrastrukture za trajnostno mobilnosti, ni smiselno spodbujati individualnih nakupov koles, saj raziskave kažejo da je predvsem za povečanje kolesarjenja je ključen element ustrezna infrastruktura (<https://ipop.si/2025/02/20/ze-tretjic-smo-se-vprasali-zakaj-ljudje-potujemo-tako-kot-potujemo/>).

V nadaljevanju so izpostavljeni le nekateri vidiki, sicer pa lahko država ne glede na sredstva predvidena v Socialnem načrtu za podnebje prične z okrepitevijo izvajanja podnebnih ukrepov, ki imajo po raziskavah večinsko podporo prebivalstva.

Barbara Simonič

Inštitut za podnebne rešitve

PREGLEDNICA PODANIH PRIPOMB ZA

Socialni načrt za podnebje

Predlagatelj in kontaktna oseba:	Naslov in telefon:	Datum:
Inštitut za podnebne rešitve, Ljubljana Kontaktna oseba: Barbara Simonič	barbara@ipres.si 031-366-736	30. 11. 2025

Št. podpoglavja	Predlog spremembe predlaganega besedila	Utemeljitev
2.2.2.3 Ukrepi/naložba: M1) Vavčerji za trajnostno mobilnost in energetske učinkovitost	Preučiti naj se možnost zagotovitve doseganja predvidenih učinkov spodbud, da ne bo prihajalo do nepotrebnih nakupov, preprodaj ali neučinkovite porabe sredstev in sicer preko lastne udeležbe (npr. kritje stroškov nakupa z vavčerjem do 80% zneska za posamezen namen), preko nakupa imenskih vozovnic, ipd.	Pri sredstvih pridobljenih z davščinami na okolju in podnebju škodljiva ravnanja je nujno da se ta vračajo v ukrepe z dokazanim učinkom na zmanjševanje teh okolju in podnebju škodljivih ravnanj.

<p>2.1.2.2. Ukrep/naložba: I2: Podpora energetsko revnim in ranljivim gospodinjstvom v večstanovanjskih stavbah</p>	<p>Dodati zakonsko določeno obveznost upravnikov za doseganje prihrankov energije izvajanje energetskih prenov, povečevanje deleža OVE pri stavbah, ki jih imajo v upravljanju (kot imajo to predpisano že dolgo dobavitelj energije - https://www.agen-rs.si/poslovni/ove-ure/ucinkovita-raba-energije/obveznost-zmanjsanja-porabe in javni sektor, ki mora dosegati 3% obnov na leto), ter predpiše obvezna usposabljanja in pomoč mediacije.</p>	<p>Upravniki imajo v stanovnjem zakonu predpisano vplogo izvajati načrt vzdrževanja stavb in obnove, hkrati pa je ta obveznost prazna brez regulacije načina njenega doseganja. Hkrati je potrebno okrepiti njihovo usposobljenost in pomoč za doseganje teh ciljev.</p>
<p>2.1.2.4 Ukrep/naložba: M1: Ciljno informiranje, izobraževanje, osveščanje, svetovanje in usposabljanje</p>	<p>Dodati predlog, da se podpre programe povezovanja za zagotovitev ustrežnejših bivanjskih rešitev - da se npr. starejše, ki živijo sami v velikih hišah in jih niso sposobni vzdrževati, poveže z drugimi in jim ponudi ustrezne rešitve za skupnostno prebivanje, ki bi jim omogočilo bolj primerne prostore, njihove lastne pa se potem lažje celostno obnovi ali prilagodi, Humanitarček je pred časom povezal starejše v tako skupnost, o tem piše tudi https://stanovalnica.si/o-sobivanju/ in drugje... To ni samo svetovanje ampak prav programi pomoči za vzpostavitev primernejših bivalnih pogojev za starejše lastnike stavb.</p>	<p>Več sredstev je treba nameniti vzpostavitvi struktur za izvajanje ukrepov in izkoriščanje obstoječih stavb preko programov dela z ljudmi, ne samo razpisov subvencij ampak podpore za izvajanje teh subvencij. Eko sklad ima npr. letno le nekaj podpore za celovite prenove stavb, čeprav ima najvišje deleže spodbud ravno za te, ker je potrebnega veliko dela z ljudmi za izvajanje teh na terenu.</p>